

Pòrtic

El problema de les relacions entre l'ambient i la societat és el problema de fons de la geografia perquè ja només en suscitar-lo hom s'enfronta amb la necessitat d'analitzar quin és el paper de l'home en l'agençament de la vida col·lectiva i amb la d'escatir el caràcter de la conducta que l'home ha de seguir davant de la natura.

Sembla, ja d'antuvi, que el principi de conducta que s'ha d'acceptar no ha d'ésser ni la conquesta desconsiderada i el mal ús dels recursos que ofereix la naturalesa, ni la submissió cega davant de les exigències —o de les preteses exigències— medioambientals.

Front a ambdós principis, igualment desenfocats, s'hauria d'afirmar que el principi més vàlid és el de la cooperació més total i més intensa entre la naturalesa i l'home. Però, tan fàcil com és formular aquest principi, així és poc clara la seva plasmació en una norma de conducta vàlida.

No es pot oblidar mai que l'home, davant de la natura, actua sempre com a membre d'una comunitat estable, encara que algunes vegades sembli que la seva actuació sigui aïllada i independent. L'home, tot i la seva llibertat d'elecció que li és atribuïda, es mou com a part d'una col·lectivitat determinada que existeix en un moment històric concret i en un punt precís de la terra. Per això, més que l'anàlisi dels gèneres de vida -fet i fet, l'objectiu primordial de l'anàlisi geogràfica més clàssica i més comunament acceptada — i més encara que l'anàlisi de condicionaments físics, el que importa és l'anàlisi l'escatiment de l'evolució estructural dels sistemes econòmics i socials determinats que, en cada moment històric, constitueixen el marc de la vida dels agrupaments humans.

¿Ús o abús, de la natura? ¿Aprofitament o malgastament dels recursos naturals? ¿Indiferència o precisió davant dels riscos naturals? ¿Fixació de lleis objectives o aclariment de normes variables per la tècnica i la ciència coadjuvant amb la voluntat humana? ¿Fatalisme, una actitud de rebuig o una participació en l'elaboració de les resolucions del poder?

Les respostes a aquests interrogants -i a d'altres del mateix caràcter que es podrien anar afegint- depenen del concepte que es tingui de la geografia, de la ciència en general i de la societat, i de l'empremta que deixi a cada individu l'organització econòmica i social del món en que viu

No es pot parlar, per exemple, de la natura ni dels recursos, ni dels riscos, ni de les comunicacions, ni de l'organització del territori, ni del repartiment de competències o de la fixació de límits, d'una manera neutra o asèptica, perquè tot el que afecta a la vida col·lectiva té un component ideològic molt intens.

Si, d'un cantó, s'ha arribat a un coneixement extens dels fenòmens naturals, també, d'altra banda, cada vegada es van coneixent més els fonamentals de la vida col·lectiva i el to i el sentit de les interaccions existents entre les dues esferes citades: home i natura.

Però mai no és fútil debatre de nou els principis que constitueixen la base d'un corrent de pensament que, com la geografia, s'ha originat en aportacions i en tendències diverses que, alguns moments, s'ha volgut contraposades.

Mai no ha d'ésser fútil debatre aquests principis al si d'una comunitat que com la geogràfica catalana s'ha format en un context turbulent que no va permetre que en sorgís una elaboració científica de bases robustes i assentades amb fermesa, fet que, malgrat tot no ha estat totalment negatiu, ja que ha conferit a la geografia d'aquest país un to de recerca constant i d'anàlisi curosa i d'adaptació vigilant als corrents nous que han anat apareixent.

Aquest tarannà vigilant i d'agilitat conceptual, tot i les recents actituds conservadores inevitables, ha fet que hagi aparegut raonable al camp de la geografia, l'exigència d'un debat intens que, tantes vegades, s'ha demanat des d'aquestes pàgines. Ara, aquest debat es vol generalitzar i fer-lo més profund. Això serà el Primer Congrés Català de Geografia que es convoca, on han de confluïr esforços i corrents amb una finalitat ben clara que no és, ni molt ni poc, la d'establir bases fixes de cap mena, ans el contrari, sinó amb la idea de vigoritzar amb una crítica racional i penetrant, la curiositat permanent dels geògrafs, per a que arribi a constituir l'antídote eficaç de l'envelliment intel·lectual.

Perseverants en aquestes idees, els components de la Junta de Govern de la Societat Catalana de Geografia convoquen, pel mes de març de l'any vinent, el Primer Congrés Català de Geografia. La declaració que s'ha fet pública, per aquests motius, és la que s'inclou a continuació.

LL.C.I.S.